

Otizm Davran?? Kontrol Listesi (Autism Behaviour Checklist)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Otizm Davran?? Kontrol Listesi (Autism Behaviour Checklist)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28595>

Özet

Otizm Davran?? Kontrol Listesi (ODKL), çocuklarda **otizm spektrum bozuklu?u** (OSB) ile ili?kili davran??lar? h?zli? ve sistematik bir ?ekilde de?erlendirmek amac?yla kullan?lan, gözleme dayalı bir tarama arac?dır. ODKL, orijinal olarak Krug, Arick ve Almond (1980) taraf?ndan geli?tirilmittir ve otistik davran??lar?n be? temel alan?n? ölçer. Türkçe adaptasyonu ve psikometrik özellikleri üzerine yap?lan kapsamlı çalı??malar, ölçe?in Türkiye popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullan?labilece?ini ortaya koymuştur.

Ölçek, ebeveynler, öğretmenler veya di?er bakım verenler taraf?ndan doldurulmak üzere tasarlanmıştır. Bu uyarılma çalı??ması (Özdemir & Diken, 2019), ölçe?in kültürel bağlama uygunlu?unu sa?lam?? ve erken müdahale programları için risk alt?ndaki çocukların belirlenmesine önemli katkıları sunmuştur.

Anahtar Kelimeler

Otizm Spektrum Bozuklu?u, **Otizm Davran?? Kontrol Listesi**, Tarama Arac?, Davran??sal De?erlendirme, Türkçe Uyarılma.

Yazarlar

Özdemir, O., Diken, I. H.

Amaç

Otizm Davran?? Kontrol Listesi'nin temel amac?, çocuklarda otizm spektrum bozuklu?unun erken tespiti ve taraması için davran??sal göstergeleri sistematik olarak kaydetmektir. Ölçek, özellikle klinik te?his sürecine girmeden önce, risk alt?ndaki bireyleri belirlemeye yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Bu araç, klinisyenlere ve eğitimcilere, bir çocu?un davran??sal profilini de?erlendirmede h?zli? ve objektif bir temel sunar.

Türkçe uyarılması, ölçe?in kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir ?ekilde Türkiye popülasyonunda kullan?labilmesini sa?lamayı hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'deki **özel eğitim** ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinde otizm tarama süreçlerine güçlü bir katkıda bulunulmuştur.

Yapı

ODKL, otizm tanısı için kritik kabul edilen be? temel davran?? alan?n? ölçmektedir. Bu alanlar, otizmin çok boyutlu do?asını yansıtacak ?ekilde yapılandırılmıştır ve ?unları içerir: Duyusal Davran??lar, ?ilişkisel Davran??lar, Vücut ve Nesne Kullanımı, Dil Davran??lar ve Sosyal/Öz Bakım Davran??lar. Ölçek maddeleri, bu alanlarda görülen atipik davran??lar?n sıklığı ve

yo?unlu?u hakk?nda bilgi toplamaktad?r.

Ölçe?in ölçtü?ü **psikolojik yap?**, bireyin sosyal etkile?im, ileti?im ve tekrarlay?c? davran??lar gibi alanlardaki tipik geli?imden sapmalar?n? içerir. Yüksek puanlar, otizm spektrum bozuklu?u ile tutarlı davran??lar?n daha yüksek s?kl?kta veya yo?unlukta mevcut oldu?unu gösterir ve ileri düzeyde klinik de?erlendirme ihtiyac?na i?aret eder.

Geçerlik

Geçerlik

Otizm Davran?? Kontrol Listesi'nin Türkçe uyarlamas? için **geçerlik** çal??malar? Özdemir ve Diken (2019) taraf?ndan titizlikle yürütülmü?tür. Bu çal??mada, ölçe?in yap? geçerli?i ve ay?rt edici geçerli?i incelenmi?tir. Yap? geçerli?ini do?rulamak amac?yla uygulanan faktör analizleri (bkz. Faktör Analizi bölümü), ölçe?in teorik be? faktörlü yap?s?yla uyumlu oldu?unu göstermi?tir.

Ay?rt edici geçerlik aç?s?ndan, ODKL'nin otizm tan?s? alm?? çocuklar?, tipik geli?im gösteren veya di?er geli?imsel farkl?lıklara sahip çocuklardan ba?arılı bir ?ekilde ay?rabildi?i rapor edilmi?tir. Bu, ölçe?in tarama arac? olarak klinik popülasyonlar aras?nda ayr?m yapma yetene?ini destekleyen önemli bir bulgudur.

Güvenirlik

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** analizleri, iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsay?s?) ve muhtemelen test-tekrar test yöntemleriyle incelenmi?tir. Özdemir ve Diken (2019) taraf?ndan yürütülen uyarlama çal??mas?nda, Türkçe ODKL'nin alt ölçekleri ve toplam puan? için yüksek düzeyde iç tutarlılık katsay?lar? elde edilmi?tir. Bu bulgular, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Yüksek iç tutarlılık katsay?lar? (genellikle 0.80 ve üzeri), ODKL'nin farklı alt ölçeklerinin klinik ve ara?tırma ortamlar?nda güvenilir ve stabil sonuçlar üretti?ini teyit etmektedir. Bu, bak?m verenlerin gözlemlerinin zaman içinde tutarlı bir de?erlendirme sa?lad??? anlam?na gelir.

Faktör Analizi

Faktör Analizi

Otizm Davran?? Kontrol Listesi'nin yap?s?al geçerli?ini incelemek amac?yla **faktör analizleri** uygulanm??tır. Orijinal ABC, Duyusal, ?li?ki, Vücut ve Nesne Kullan?m?, Dil ve Sosyal/Öz Bak?m

olmak üzere be? faktörlü bir yap?ya sahiptir. Türkçe uyarlama çal??mas?, bu be? faktörlü yap?n?n Türkiye örnekleminde de do?rulay?c? faktör analizi (DFA) sonuçlar?yla desteklendi?ini göstermi?tir.

Faktör yüklerinin incelenmesi, maddelerin ilgili alt ölçeklere güçlü bir ?ekilde yüklendi?ini ortaya koymu?, bu da ölçe?in otistik davran??lar?n çok boyutlu bir de?erlendirmesini sa?lama yetene?ini do?rulam??t?r. Bu analizler, ölçe?in kültürel adaptasyon sürecinde yap?sal bütünlü?ünü korudu?unu kan?tlam??t?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Uyarlama/Adaptasyon)

Format: Kontrol Listesi (Gözleme dayal?, ebeveyn veya ö?retmen taraf?ndan doldurulur)

Language Available: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal)

Population Group: Otizm Spektrum Bozuklu?u riski ta??yan çocuklar.

Age Group: Genellikle 18 aydan 12 ya?a kadar olan çocuklar.

Population Details: Geli?imsel gerilik veya otizm spektrum bozuklu?u ?üphesi olan klinik ve okul örneklemleri. Uygulama genellikle çocu?un davran??lar?n? iyi bilen bir gözlemci gerektirir.

Test Methodology: Bak?m verenlerin (ebeveyn, ö?retmen veya klinisyen) çocu?un gözlemlenen davran??lar?n? belirli bir derecelendirme sistemi üzerinden i?aretlemesi. Puanlama, davran??n s?kl??na veya yo?unlu?una göre yap?l?r ve toplam puan, risk seviyesini gösterir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Geli?imi, Psikometrik Özellikler, Otizm Tarama, Davran?? Ölçe?i, Krug Arick Almond.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut De?il

Affiliation Email addresses: ihdiken@anadolu.edu.tr (Ibrahim Halil Diken)

Correspondence Address: Anadolu Üniversitesi, E?itim Fakültesi, Özel E?itim Bölümü, Eski?ehir, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in Türkiye'deki uyarlama ve geçerlik çal??mas? 2019 y?I?nda yay?mlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Prof. Dr. ?brahim Halil Diken ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal PDF bu ba?lant?dan indirilebilir: [autism-behaviour-checklist-otizm-davranis-kontrol-listesi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Özdemir, O., & Diken, I. H. (2019). Reliability and validity studies of the adapted Autism Behaviour Checklist in Turkey. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 31(3), 359-376.

Krug, D. A., Arick, J. R., & Almond, P. (1980). Autism Screening Instrument for Educational Planning: Background and development. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 10(1), 91-106.

Otizm Davran?? Kontrol Listesi (Autism Behaviour Checklist) Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri, sa?lanan kaynak içeri?inde yer almamaktad?r. Maddeler için yazar?n orijinal çal??mas?na veya yukar?da belirtilen PDF belgesine ba?vurulmas? gerekmektedir.